

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. II. Quæ sit materia Sacramenti Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Heliodorum expressit Catholicam veritatem, ubi de sacerdotibus ait: *Abfit, ut de his quidquam sinistrum loquar, qui Apostolico gradui succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt, per quos & nos Christiani sumus, qui claves regni eorum habentes, quodammodo ante diem iudicii iudicant.* Chryostomus l. 3. de Sacerdote post varia præclare dicta de eminenti Sacerdotum potestate supra Principes terræ, immò ne quidem Angelis aut Archangelis concessa quoad solutionem vinculorum animæ; vtiis interiectis subdit: *Corporis lepram purgare, seu verius dicam, haud purgare quidem, sed purgatos probare, iudeorum sacerdotibus solis licebat. . . . At verò nostris sacerdotibus, non corporis lepram, verum anime sordes, non dici, purgatas probare, sed purgare prorsus concessum est.* & infra: *Neque enim solum cum nos regenerant, sed postea etiam condonandorum nobis peccatorum facultatem obtinent.*

4.
Responsio
Hæretico-
rum aucto-
ritates de
Baptismo
ad memo-
riam revo-
catis expo-
nentium
enervatur.

Ex his præcluditur effugium Hæreticorum dicentium Pœnitentiæ esse ipsum Baptismum ad memoriam revocatum: nam Christus Joan. 20. non agit de Baptismo, sed de potestate sacerdotum ad remittenda peccata. Et quidem potestas baptizandi Apostolis data fuit *Matth. ult.* immo diu antea baptizaverant, ut patet Joan. 3. & 4. Neque usquam in Scriptura vel tota antiquitate lapsi post Baptismum remittuntur ad memoriam Baptismi pro remedio reconciliativo. Quin immo Patres de Pœnitentiâ tractant tamquam remedio peccati distincto à Baptismo; ut patet ex auctoritatibus allegatis, & aliis, in quibus Baptismum quidem vocant primam tabulam post naufragium factum peccato Adæ, Pœnitentiâ autem secundam tabulam, secunda subsidia, item reconciliationem fidelium, similibusque nominibus.

5.
Qualiter
distingua-
tur Sacra-
mentum Pœ-
nitentiæ à
Baptismo.

Idem patet ex eo, quod Baptismus & Pœnitentiâ habeant distinctam materiam & formam: Baptismus quoque sit initerabilis, non Pœnitentiâ: habeatque distinctum ministrum, cum Baptismus etiam à laico possit conferri valide, & in necessitate licite; at reconciliatio pœnitentium ita propria semper fuerit Episcopis & Presbyteris, ut quovis casu laicus illam attemptasset, nemo invalidam & irritam esse dubitaret: habeat insuper distinctum effectum, cum Baptismus deleat omnem poenam, Pœnitentiâ regulariter relinquat aliquam poenam temporalem satisfactionibus expiandam; ob quod à Patribus vocatur Baptismus quidem laboriosus & lacrymarum, ut refert Bellarm. l. 1. de Pœnit. c. 13. Denique ridiculû est dicere, Baptismum olim susceptum sui recordatione remittere subsequenti peccata. Quod autem Hæretici dicant id fieri, quatenus ita excitatur fides, per quâ quis justificatur, falsum assumunt. Nam fides ista specialis non justificat, & signanter Sacramenta non justificant excitando fidem, ut *Tract. de Sacram. in genere* ostensum est. Nec inde aliquid speciale competeret Baptismo, quod non com-

peteret alicui concioni in memoriâ revocate.

Dices: *Ad Ephes. 5.* de Christo dicitur: *Mundans eam* (scilicet Ecclesiam) *lavacro aquæ.* Intellige cum Augustino l. 1. de Nuptiis c. 33. quia per illud lavacrum etiam remittuntur peccata postea commissa. Resp. Hæretici Apostolum agere tantum de mandatione membrorum Ecclesiæ per Baptismum, quando primum aggregantur Ecclesiæ. Augustinus autem tantum vult Baptismum esse principium remissionis subsequentium peccatorum, quatenus nisi esset susceptus non remitterentur per pœnitentiâ aut remedia à Christo instituta, seu quatenus baptizatis sunt remissibilia per Sacramentum Pœnitentiæ, non autem quod remittantur per ipsum Baptismum: *Quid enim* (inquit ibidem) *praesertim vel ante Baptismum Pœnitentiâ, nisi Baptismus sequeretur; vel postea, nisi praecederet?* Alioquin (ut ait idem Augustinus Epist. 23.) *Si insans post Baptismum propria incipiat habere peccata, illa non regeneratione auferuntur, seu aliâ curatione sanantur, scilicet à Sacramento Pœnitentiæ, cuius fit capax, per Baptismum.* Et l. 2. de adulter. conjug. c. 16. si (inquit) *à Catechumeno factum est homicidium, Baptismate abluitur, si à baptizato, Pœnitentiâ & reconciliatione sanatur;* scilicet Sacramento Pœnitentiæ.

DICO II. Christus instituit Sacramentum Pœnitentiæ Joan. 20. dum insufflando in Apostolos dixit: *Accipite Spiritum sanctum &c.* Colligitur satis evidenter ex *Trid. sess. 14. c. 1.* ubi docet, Christum Dominum Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipue instituisse, eum à mortuis excitatus in illa vita in discipulos suos dicens: *Quorum remiseritis peccata &c.* Addit autem præcipue, ut significet idem Sacramentum, antea fuisse institutum & promissum, videlicet *Matth. 16. & c.* Deinde probatur: quia Christus per verba prædicta dedit Apostolis potestatem remittendi peccata, ut patet ex textu, ac *Trid. sup. can. 3.* ergo tunc instituit Sacramentum Pœnitentiæ: cum non sit aliud dare potestatem remittendi peccata, quam instituire tribunal, in quo jus dicerent Sacerdotes, absolvendo, quos iudicarent dignos; non absolvendo, quos iudicarent indignos.

Q U E S T I O II.

Quæ sit Materia Sacram. Pœnitentiæ?

DICO I. Materia remota Sacramenti Pœnitentiæ sunt peccata commissa post Baptismum. Patet: quia circa illa versatur materia proxima, nempe actus pœnitentis. Deinde quia hoc Sacramentum est institutum per modum iudicii; materia autem remota iudicij sunt crimina delinquentis.

Dixi, *Commisa post Baptismum*: quia peccatum originale, & alia Baptismum præcedentia, necessariò debent remitti per ipsum Baptismum: nec potest de illis Ecclesia iudicare; cum sint commissa antequam esset homo Ecclesiam ingressus, aut subesset illius jurisdictioni. Idem colligitur ex *Trident. sess. 14. c. 1.*

2. Estq. apud omnes indubitatum. Intelligitur autem Conclusio non tantum de peccatis mortalibus, sed etiam de venialibus, quæ huius iudicio utiliter subijci tradit *Trid. sup. c. 5. & can. 7.* Sunt enim vera Dei offensa; circa quam versari possunt actus pœnitentis.

Intelligitur etiam Conclusio de peccatis semel confessis, & per absolutionem sacramentalem remissis: nam adhuc circa illa possunt versari actus pœnitentis, potestque pœnitens ea, si velit, denuo subijcere iudicio: sicut reus legitime absolutus potest, si velit, denuo de iisdem criminibus expostulare iudicium. Idem confirmat sensus communis Doctorum, praxis Confessoriorum & piorum fidelium, expressitque *Benedictus XI. Extrav. Inter cunctas. de Privilegiis §. Ceterum*, ubi dicitur: *Ceterum licet de necessitate non sit, iterum eadem confiteri peccata, tamen quia propter erubescenciam, quæ magna est Pœnitentiæ pars, ut eorundem peccatorum iteretur confessio, reputamus id esse &c.*

Dico: Forma sacramentalis non potest sæpius proferri super eandem numero materiam: ergo non possumus eadem peccata sæpius confiteri. Resp. Neg. Ant. intellectum de materia remota; prout sunt peccata: cum eadem aqua sæpius possit adhiberi in administratione Baptismi, idem instrumentum in collatione Ordinis &c. Si autem intelligatur Antecedens de materia proxima, maior est difficultas.

Quantum ad præsentem materiam, satis certo requiri videtur iterata confessio; & secundum Doctores communiter (ut apparet) etiam iteratus dolor: tum quia confessionis & contritionis videtur esse par ratio: tum quia alioquin idem dolor non tractatus posset deservire per longum tempus iteratis confessionibus, sicque contentes venialia non deberent sub gravi obligatione elicere novum dolorem, quando aliquid mortale, e.g. aliàs confessum adderent. Nihilominus quod ad dolorem spectat parii Recentiores docent oppositum, & probabile censet *Diana*, ac iuse propugnat *Dicastillo disp. 6. dub. 12.* negans oppositum esse commune. Idem tenet noster *Poncius*, ac novissimè *Matthæus de Moya Tract. 3. de Sacram. disp. 5. §. 8.* citans nostrum *Delgado*, & plures alios: eò quòd ad novum Sacramentum ex parte materiæ sufficere videatur materiam proximam per se sensibilem esse diversam, super quam cadere queat nova forma sive absolutio; tametsi dolor, qui per se non est sensibilis, foret unicus. Quemadmodum in Eucharistia idem Corpus Christi deservit pluribus Consecrationibus & Sacramentis, iuncta symbolorum sensibilibus diversitate. Quamvis è contrario non sufficeret pro pluribus Absolutionibus unica Confessio cum dolore interno multiplici. Quod insuper confirmatur ex ratione iudicii, quod ut iteretur, nova adsit accusatio. Neque enim ju-

dex in eodem tribunali super eadem causa novam sententiam fert, nisi nova sit accusatio, idvulque fiat processus: at verò novæ accusationi sufficere potest idè dolor. Et foret valde consolatorium pro praxi pœnitentium contentium quotidiana venialia; de quibus fortasse non habent satis serium dolorem & propositum emendationis, quando nimirum adungerent mortale aliàs confessum, aut gravius veniale, de quo aliàs elicerunt dolorem cum confiterentur, sine reincidencia. Immo sic posset quis toties quoties vult confiteri peccatum aliàs confessum cum dolore semel elicitò nec interea retractato: cum alioquin probabilissimè non requiratur temporis propinquitas. Quod videtur minus consonum praxi. Quidquid sit, illud omnino existimo, quòd non requiratur nova contritio, quando quis post absolutionem recordatur alicujus peccati, ad quod prior contritio sese extenderat, nimirum quia catenus necdum fuit informata absolutione Idque suadet praxis Confessoriorum & Fidelium.

Petes, An peccatum dubium sit materia sufficiens Sacramenti Pœnitentiæ? Resp. certum esse, quòd sic, quando scitur esse peccatum, sed dubitatur de gravitate. Quando autem dubitatur, an verè peccatum sit, catenus est materia sufficiens, quantum absolutio futura sit valida, si peccatum verè subsit; aliàs non. Sicut si quis consecraret in materia dubia, validè consecraret, si à parte rei esset vera materia. Sed quia minister Sacramenti non potest illud conferre in materia dubia, debet curare, ut tunc adjungatur peccatum aliquod certum, sive veniale, sive aliàs confessum. Si tamen certum haberi non possit (quod non est morale) & equidem sit verum dubium de mortali, absolvendus est pœnitens sub conditione. Ita passim Doctores.

Dico II. Quasi materia proxima Pœnitentiæ sunt actus pœnitentis, Contritio, Confessio & Satisfactio. Ita *Florentinum in Decreto Eugenii, & Tridentinum sup. c. 3. & can. 4.* Ratio est: quia illi actus immediatè applicant materiam remotam, & determinantur immediatè à forma sive sententia iudicis.

Dices I. Dolor non est sensibilis, ergo nec materia Sacramenti. Resp. esse satis sensibilem per accidens, scilicet per confessionem, vel alia signa externa; uti consensus internus in Sacramento matrimonii hæc ratione fit sufficienter sensibilis.

Dices II. Satisfactio est posterior forma Sacramenti sive absolutione; ergo non est huius Sacramenti materia. Resp. Neg. Conf. sufficit enim ut à forma suo modo determinetur (quod fit, dum ab ea accipit virtutem delendi pœnas, aut saltem contrahit necessitatem ut impleatur) & ut suo modo Sacramentum integret, concurrando videlicet ad plenam peccatorum remissionem, scilicet etiam quoad reatum pœnæ

Notandum pro praxi.

12. An peccatum dubium sit sufficiens materia Sacramenti.

13. Quasi materia proxima sunt actus pœnitentis.

Nec refert quòd dolor non sit sensibilis.

Quidam satisfactio sit posterior forma Sacramenti.

pœnæ temporalis, quem satisfactio delet ex divina institutione.

14.
Cur actus
Pœnitentiæ
dicantur
quasi mate-
ria.

Dixi in Conclusionè quali materia: sic enim loquuntur Concilia citata. Idque iuxta multos ob hoc, quòd isti actus pœnitentiæ non sint substantiæ sensibiles, prout sunt materiæ aliorum Sacramentorum, v. g. aqua Baptismi, chrisma Confirmationis &c. Verùm pari ratione Concilia formam Sacramentorum appellassent quasi formam: cum non sit forma substantialis, immo nec artificialis, qualis est figura, sed consistat in quibusdam verbis. Deinde etiã peccata non sunt substantia sensibiles, & tamen dicuntur simpliciter materia Confessionis, non autem quasi materia.

15.
Opinio Sco-
listarum de
hac re,

Quare *Scotista* communiter existimant actus pœnitentiæ vocari quasi materiam, eò quòd non sint materia propriè intrinseca & essentialis; uti de satisfactione certum est, ac de contritione & confessione docet *Scotus, Gabriel, Major* & alii multi. Quod quidem solum ad modum loquendi (ut notat *Cavellus in Scholio ad dist. 16. q. 1. n. 7.*) spectare videtur: nam quòd ad rem attinet, satis constat essentiam sive valorem Sacramenti non subsistere sine contritione & confessione: ob quòd reliqui Doctores illas esse censent propriè partes essentielles & intrinsecas. Verùm sicut ipsa peccata requiruntur ad valorem Sacramenti, & tamen non sunt pars illius intrinseca & essentialis, sed solum conditio prærequisita, sive materia extrinseca, super quam cadunt actus pœnitentiæ, & consequenter ipsa absolutio: sic possent ipsi quoque actus pœnitentiæ prærequiri instar materiæ quasi extrinsecæ, circa quam versetur absolutio, quæ capit super ipsa peccata quatenus contrita & confessata. Sacramentum namque hoc est à Christo institutum veluti sacrum, quoddam tribunal, cujus ministri sint veri iudices. Ad hoc autem tribunal integrè & ritè complendum, etsi varii actus concurrant, essentia tamen illius propriè consistit in ipso actu iudicis, sive in ipso actu iudicii remissionis peccati: qui est sola absolutio, seu sententia judicialis, actibus ipsius Rei necessariò concurrentibus seu præcedentibus, ut iudicium ritè feratur. Unde hoc Sacramentum dicitur à Sacerdote confici & à pœnitente suscipi; utique dandum à Sacerdote, qui tamen dat solam absolutionem. Eòdè modo etiam Sacerdos à *Florentino* & Catholicis dicitur minister hujus Sacramenti, & posse remittere peccata: cum tamen etiam pœnitens, si actus ab eo adhibendi sint partes essentielles, id conficeret, & ad remissionem peccatorum tamquam minister concurreret, saltem secundariò.

Solum in
modo loqui-
dis à reliquis
differen-
tiam.

declaratur.

16.
Quæ ratio-
ne actus pœ-
nitentiæ di-
cantur par-

Et hoc quidem serè modo discurrunt seu loquuntur *Scotista*. Qui tamen nec volunt, nec possunt negare, quin sicut actus pœnitentiæ sunt quasi materia, sic etiam suo modo dici possint partes Pœnitentiæ, pertinentes ad constitutionem completam hujus sacri Tribunalis. Sic enim loquitur *Trid. sess. 14. c. 3.* Qui, actus, quatenus in pœnitente

ad integritatem Sacramenti, ad plenamque perfectamque peccatorum remissionem ex Dei & sui iudicis voluntate, hanc rationem, seu hoc sensum (in quo id est minus negat) Pœnitentiæ partes dicuntur. Denique ipsum rituale Romanum, de Sacram. Pœnitentiæ similiter ait, ad illud Sacramentum constituendum concurrere materiam & formam. Sed cum similiter addat ita concurrere etiam Ministrum, & materiam præfatam dividat in remotam, seu peccata, & proximam seu actus pœnitentiæ, patet ipsam non agere solum de constitutione intrinseca, sed etiam de materia, quæ est pars essentialis; qualesque utique constituitur hoc Sacramentum, sive per ministrum, sive per peccata: quidquid pauci Recentiores dixerint. Simili sensu *Florentinum in instructione Armenorum* dixit omnia Sacramenta perfici rebus, rebus & personâ Ministri.

Petes I., An contritio, quæ est quasi materia Pœnitentiæ, debeat adesse, dum pœnitens contritetur. Resp. etsi hoc sit securius & laudandum, sufficere tamen, quòd præcellit: hinc enim confessio non est necessario præsens, dum impenditur absolutio, sed potest etiam diu præcellere, & sic quoque potest dolor præcedere confessionem. Secundùm moralem enim estimationem lætitiæ ei conjungitur, dum saltem ipsa sit virtus doloris antea elicitæ. Confirmatur: quia si quis post elicitam signa doloris incidat in amentiam, absoluitur in periculo mortis, etiam longo tempore post actum elicitam: similiter satisfactio multo tempore postponitur ceteris Sacramenti partibus: ergo non est ratio, cur inter contritionem & confessionem temporis distantia intercedere nequeat. Et ratio desumitur ex natura iudicii, quòd tantum partium propinquitatem non requirit. Vnde qui manet, antequam exiret domo, contritionem elicit, sequè ad confessionem præparavit, postea postmodum in Ecclesia existens confitetur, non renovato dolore. Idem est iuxta *Præpositum* & alios, quamvis solum vespere præcedenti dolore elicitus, deum tamen interea non sit recedens. Immo noster *Delgadillo* apud *Mayat.* 1. de Sacram. disp. 5. q. 9. n. 7. censet, dolorem, quantumvis longo tempore præcesserit, dummodo per voluntatem contrariam non fuerit interruptus, satis perseverare moraliter (uti consensus conjugis, cujus Matrimonium erat nullum defectu consensûs comparsis) etiam ad iteratam Confessionem. Ipse vero *Maya* n. 10. censet dolorem & Confessionem satis moraliter uniri, quoties pœnitens, ex odio præcedenti peccatorum, ac desiderio obtinendi veniam in memoriam revocato, mox iterum ad eorum Confessionem v. c. primò instituentem vel iterandam: cum id sufficiat ad dolorosam accusationem. Semadmodum facit talem dolor, qui Physicè ante præcedens horas desit. Talis præbet verè signum sensibile doloris, sufficiens ad dolorosam & veram Confessionem, adeoque ad Absolutionem.

Dubium tamen est, an debeat dolor procedere ex intentione formaliter vel virtualiter solatæ ad confessionem, sive ad Sacramentum Pœnitentiæ. Et quidem *Præpositus* & plures alii censent, quòd sic: eò quòd ad constitutionem Sacramenti necessaria videatur intentio Sacramenti & partium illius, ut patet exemplo aliorum Sacramentorum: nam ablutioem sic tali retentione factam non posset quis postea referre ad confessionem Sacramenti Baptismi, etiam si formate legitimum proficeret. Idem est in aliis. Estque hoc quoad præsentem securius & consulendum.

Nihilominus *Lugo, Poncius* & plures alii censent hoc non requiri, sed posse pœnitentem velle, ut dolor prius elicitus sibi ad hunc effectum valeat: adeoque non esse per omnia hic discurrendum de quasi materia quam adhibet ipse suscipiens Sacramentum, & de partibus aliorum Sacramentorum

rum, quæ ex certa intentione adhibentur à Ministro. Sufficere enim videtur, quod dolor hic adhibeatur, quantum satis est ad debite instruendum Tribunal; quod sufficienter instrui apparet, si dolor adfit, & confessio sequatur, exinde omniño futura dolorosa tui accusatio. Et consonare videtur sensus fidelium, qui omnino putant se sufficienter dispositos, si ex concione dolorem de peccatis concipiunt, & inde incipiunt ulterius cogitare de confessione, ad quam tamen dolor iste non videtur antecederet fuisse relatus, sed consequenter. Nec credunt dispositionem suam contineri in subsequenti voluntate confitendi, sed potius in priori expresso dolore.

Accedit, quod juxta plerisque in satisfactione Sacramentali non requiratur hujusmodi expressa intentio, sed sufficiat libera impletio operis inuncti. Et quamvis in ea requireretur ratio specialis esset, quod satisfactio sit pars Sacramenti habens proprium & specialem effectum Sacramentalem, scilicet remissionem peccati. Deinde dolor sic elicitus sufficienter elevatur per ministrum, ut sit pars Sacramenti; ex parte autem penitentis seu suscipientis sufficere videtur intentio interpretativa, sicut in suscipiente ad Sacramenta, & in moribundo, qui absolvitur ob vitam Christianè transactam, quæ tantum est interpretativa confessio. Censetur autem in tali dolore (qui secus quam narratio quædam peccatorum de se ordinatur ad remissionem peccatorum obtinendam) saltem esse interpretativa quædam relatio ad absolutionem Sacramentalem, quando non excluditur. Quare hæc doctrina videtur satis fundata.

Quod autem ad proximum attinet, non videtur sollicitè ambigendum de hac relatione, dum cogitat de dolore: quia etsi is postquam cœpit elici referatur ad Sacramentum, tamen dum refertur, ordinariè adhuc durat aut renovatur, sicque ipse quæ continuatus aut innovatus satis refertur antecederet ad Sacramentum: ut taceam in dolore de mortalibus confessis involvi necessario propositum hujus Sacramenti.

Petes II. An contritio debeat præcedere confessionem? Existimat Coninck & pauci alii debere præcedere non tantum naturam, sed etiam tempore. Resp. tam in sufficere, si comitetur confessionem, immo subsequatur, dummodo ante absolutionem. Ita communiter Doctores. Et colligitur ex praxi Confessariorum, qui post confessionem penitentes excitant ad dolorem, non autem ad iterandam sub compendio confessionem (ut vult Coninck) quam Confessarii non cogitant; qui non intendunt, nisi dolorem exprimere; neque etiam cogitant penitentes, qui existimant priorem confessionem esse sacramentalem, & ut talem fecerunt. Consonatque praxis ista Rituali Romano Tit.

Ordo Ministrandi Sacram. Pœnit. ubi hæc datur Confessario instructio: Demum audita confessione utique Sacramentali (de qua agitur) ..... ad dolorem & contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendam ac melius instituendam inducet &c. Deinde confessio satis significat dolorem aut præcessisse, aut nunc existere, aut saltem ante absolutionem futurum esse. Præcedens etiam confessio aut concomitans satis est accusatio dolorosa ab ejusmodi dolore. Non enim debet esse dolorosa per dolorem inducentem, utpote qui satis diu antea potest fuisse elicitus, sed per concomitantem, prævium aut subsequentem. Quamquam semper adfit in quolibet serio se accusante aliqua saltem displicentia; ne alioquin sit non tam accusatio, quam historica quædam narratio, quæ non sufficeret, etiam quando dolor tempore præcessisset.

QUESTIO III.

Quæ sit Forma hujus Sacramenti seu Absolutionis?

DE formâ Absolutionis Rituali Romano Tit. de Sacramento Pœnitentiæ sequentia præscribit Sacerdoti seu Confessario. Cum penitentem absolvere voluerit, injunctâ ei prius, & ab eo acceptatâ salvari penitentiam, biliter adprimò dicit: Misereatur tui omnipotens Deus; & dimisis peccatis tuis, perducatur te ad vitam æternam. Amen. Deinde dextrâ versus penitentem elevata dicit: Indulgentiam absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus. Amen. Dominus noster Jesus Christus te absolvat: & ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges. Deinde ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen. Si penitens sit laicus, omittitur verbum, suspensionis. Passio Domini nostri Jesu Christi, merita beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum: quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ & premium vitæ æternæ. Amen. In Confessionibus autem frequentioribus & brevioribus omitti potest, Misereatur, &c. Satis erit dicere, Dominus noster Jesus Christus, &c. ut supra, usque ad illud, Passio Domini &c. Vigente vero aliquâ gravi necessitate in periculo mortis, breviter dicere poterit: Ego te absolvo ab omnibus censuris, & peccatis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen. Hactenus Rituali præfatum. Non est etiam necesse in Confessionibus ordinariis absente apparentiâ censuræ præmittere absolutionem ab eadem. Ordinariè autem, præsertim in concursu penitentium, uti

22.
Forma Sacramenti cum precibus laudibus adungi solitis ex Rituali Romano describitur.

Brevis formula in necessitate.

solvo